

Lars Hedermann Pedersen

"Klovborg"
Taksvej 45
9700 Brønderslev

Tlf.: 98 81 13 54
Mobil: 21 45 97 98

lars@klovborg.dk
www.klovborg.dk

Dansk landbrug i forandring.

Landbruget i Danmark har været i stadig forandring gennem mere end 100 år, så derfor er det ikke et nyt slogan men snare en konstatering i at vi som danske landmænd har haft en fantastisk evne til at tilpasse os tiden, og har med struktur udviklingen gjort at vi nu er under 2 % af Danmarks befolkning der arbejder direkte med landbrug, vi har dog en masse tilknyttet så hvis vi snakker om landbrug som klynge fylder vi noget mere.

Dansk landbrug har i mange år været storeksportør af fødevarer, næsten 90 % af svineproduktionen, omkring halvdelen af mælkeproduktionen, og selv korn bliver der eksporteret fra Danmark.

En af Danmarks store udfordringer er det høje omkostnings niveau, hvilket gør at vi altid har været i front med rationaliseringer og mekanisering da løn omkostningen er højere i Danmark end vore sydlige naboer. Det gør at vi skal være bedre eller i hvert fald få forbrugerne / indkøberne til og tro vi har en bedre vare enten i form af kvalitet, smag eller måske logistik.

Alle disse ting er jo en naturlig tanke for dem som arbejder med tingene til daglig, og de fleste forstår det når man forklarer det, dog kan det til tider være svært og få forklaret hvorfor nogle ting er tilladt et sted og ikke et andet, og her kommer GMO jo ind som et godt eksempel. Det er de færreste ting der som GMO har fået så stor bevågenhed, og det er jo egentlig kun et andet GEN indført i en plante, hvor det samme kunne være sket ad naturens vej ikke helt så kontrolleret eller styret men alligevel.

Vi avler jo på alle planter og forsøger at gøre dem bedre. Her kunne det jo være optagelse af energi, undgå nogle sygdomme eller svampe angreb. De ting er jo en helt naturlig ting når vi snakker forædling af vore afgrøder. Forædling forgår næsten som for mange år siden, dog er teknikken blevet udviklet blandt andet fra dem som har arbejdet med GMO. Vi kan nemmere transportere ting over store afstande og ved at krydse ækvator kan der opnås 2 dyrknings sæsoner pr år.

I Danmark forskes der meget indenfor GMO, dog mest indenfor den humane medicin, samt tilsætningsstoffer til forskellige processer, som gør en proces hurtigere eller ligefrem mulig. Her

tænker jeg på bio energi, hvor vi har brug for enzymer for at omdanne forskelligst træstof til en form for energi som kan producere etanol.

Hele den medicinske verden er fyldt med GMO og her er behandling af sukkersyge nok det mest kendte, nemlig produktion af insulin. Det er en af Danmarks største virksomheder der laver det, nemlig Novo Nordisk, de har en flot indtjening bruger en masse penge på forskning og er meget velset i Danmark. Her sættes der aldrig spørgsmål omkring GMO da det er noget som skal stikkes i kroppen, hvorimod når det skal igennem munden, ja så kan GMO blive en voldsom pille at sluge.

Vi har i Danmark tilladelse til at fodre dyr med GMO soja og majs og bruger det i stor stil især ved svineproduktionen, uden at nogen tænker eller har taget skade af det. Kun få forbrugere tænker over GMO når de køber ind, men når vi debatterer tingene kommer følelserne helt frem på tøjlet, og her er det mest holdninger og ikke kolde facts der afgør sin stilling til tingene.

Alle disse ting er noget vi kommer til at snakke om i tiden som kommer, men i Danmark er det sådan at hvis man vil være sikker på at sine fødevarer er GMO fri, ja så er økologi den eneste sikre mulighed. Økologi udgør omkring 10 % af vores indkøb, noget mere for mælk og en del mindre for kød. Vi spiser jo med øjnene og udstråler du som forbruger økologi er du en der har styr på dine holdninger. Mælkekartonet er det bedste bevis ved sin synlighed overfor dem som ser, hvorimod en burger falder noget mere igennem.

Disse ting syntes jeg som landmand er fint, da det giver mig mulighed for forskellighed, hvilket gør at der er chance for en bedre pris eller måske lige så meget en større afsætning. Vore hovedaftager i dag er jo store indkøbskæder og de har brug for hele pailletten af varer, del for at friste men så sandelig også for at behage forbrugeren.

En god sætning i Danmark er at forbrugeren altid har ret, især hvis de vil betale.

Derfor er Danmarks holdning til GMO noget forskelligt, mest ved at mange ikke bekymrer sig om det, det er regeringens ansvar. Andre har en holdning til GMO som betragter det lig med jordens undergang, og så har vi den yngre generation som har en generel lyst til fornyelse og dermed ikke ser det store problem i emnet, måske snarere nogle muligheder for hvad det kan ændre fremover.

Jeg har en holdning til at GMO kunne være vejen til at sænke vores kemi forbrug både når det gælder ukrudt, svamp og skadedyr ligesom hvis det kunne hjælpe på tørke eller måske for meget vand, vore problemerne er forskellige og der er vel ingen der ikke fortjener en løsning.

Round-up tolerant majs var noget af det første og vel også noget af det største i dag. Round up er noget mærkeligt noget, alle hader det når man snakker om det og næsten alle bruger det. Det er skønnere og kigge på planter end det er og hakke i dem og her kommer vores dovenskab jo til sin fulde berettigelse, vi siger et, og gør noget andet det tror jeg ikke er speciel dansk.

Havde GMO bare fået startet med noget andet. Her kan det ærgre mig at vi fra danske universiteter var med helt fremme i skoene først i firserne, men så blev vi enige politisk om at det ikke var fremtiden, og eksporterede nogle af vores bedste mennesker på dette område til de store selskaber i USA som tog tråden op. Omkring 10 år senere var de klar men den første tolerante majs, og var man ikke gal på GMO, kunne man da blive det fordi det var Round-up tolerant.

Havde det været et sundere protein eller noget med omega 3 fedtsyrer kunne holdningen have været anderledes, det er svært at vide men der ligger en udfordring for at få alle til at syntese at GMO er noget der kan hjælpe os i tiden der kommer.

Europa har godt støttet af USA igennem mange år stået for de rigtige holdninger i verden. Ved det netop overståede klima topmøde i København fik vi lært at der er noget som hedder BRIK landene. Det lyder uskyldigt men når man tænker at disse 4 lande er tæt på at udgøre halvdelen af jordens befolkning, ja så vil de også få en stor indflydelse på verden.

Der er ingen tvivl om at der bliver behov for mange fødevarer i dette område, de har ikke halvdelen af verdens landbrugsjord og får derfor behov for nogle endnu bedre teknikker til at brødføde deres befolkning. GMO er jo en oplagt ting og er også udbredt på forskellige områder i disse lande.

Kina har lige godkendt nogle varianter af ris, hvor det er skadedyr der er tænkt på og verdens areal med GMO afgrøder stiger endnu engang, og når Kina kommer med godkendelse af ris går det stærkt.

BRIK lande får også en højere levestandard og vil derfor jo spise mere kød og andre forædlede produkter. Ris og salat vil de ikke nøjes med, derfor kommer der til at ske en masse de næste år enten vi kan lide det eller ej.

Skulle jeg komme med en ønske seddel på hvad jeg kunne ønske, ville det klart være nogen ting som kunne forhindre skadedyr i vore afgrøder, det har man jo gjort ved bomuld igennem en del år. Vi havde sidste år et voldsomt angreb af lus i korn i Danmark specielt hvede, med lavere kornkvalitet og udbytte til følge. Du har meget svært ved at sprøjte rettidigt mod insekter, så derfor hvis planten selv kan klare det har det top prioritet.

Svampe kunne være noget andet, men her går det jo rimeligt med den normale forædling, der sker jo en tilpasning til svampe typerne gennem tiden, hvilket gør at der med mellemrum skal andre midler til. Jeg tror der ved GMO forædling måske vil ske det samme hvorfor der måske ikke er den store interesse for og udvikle en sådan variant.

Ukrudt er mest round-up tolerancen der er aktuell i dag, men der kunne jo komme et andet middel, og her er det jo et valg mellem brug af GMO eller KEMI, og så igen et valg af det middel som skal fjerne ukrudtet.

I nogens øjne er det et valg mellem pest og kolera. Sådan har mange nye tiltag, vi vænner os til forandringer de bliver efterhånden en del af hverdagen. Nye tiltag er jo det som ændrer morgendagen nogen sådan skaber altid nervøsitet.

Af de mere specielle ønsker til fremtiden kunne være tiltag omkring protein i planten, nu vi skal bruge mindre kvælstof giver det problemer med protein %, dels i form af mængden men også sammen sætningen. Det kan godt være vi kan nøjes med en lavere % men så skal aminosyren jo være den rette for at fodre dyret.

Jo der er mange muligheder, ligesom der er en masse skepsis ved forbrugerne og blandt os landmænd. Alt dette kan ikke ændres over natten, med ved reel oplysning og ærlig og åben information om det man laver og hvad man kunne have lyst til at forandre, tror jeg vi får behov for GMO planter.